Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2025)0129

Poročilo Komisije o stanju pravne države za leto 2024

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 18. junija 2025 Poročilo Komisije o stanju pravne države za leto 2024 (2024/2078(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji (PEU), zlasti člena 2, člena 3(1), člena 3(3), drugi pododstavek, člena 4(3), ter členov 5, 6, 7, 11, 19 in 49,

– ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), zlasti njenih členov, ki zadevajo spoštovanje, zaščito in spodbujanje demokracije, pravne države in temeljnih pravic v Uniji, vključno s členi 70, 258, 259, 260, 263, 265 in 267,

– ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina),

– ob upoštevanju sodne prakse Sodišča Evropske unije,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 24. julija 2024 z naslovom Poročilo o stanju pravne države za leto 2024 – stanje pravne države v Evropski uniji (COM(2024)0800) ter priloge k temu sporočilu, ki zajema priporočila državam članicam,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 30. oktobra 2024 o širitveni politiki EU (COM(2024)0690) ter spremnih delovnih dokumentov služb Komisije (širitveni sveženj),

– ob upoštevanju Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2020 o splošnem režimu pogojenosti za zaščito proračuna Unije[1] (v nadaljnjem besedilu: uredba o pogojenosti s pravno državo),

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem

[1] UL L 433, 22.12.2020, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.

skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko[1] (v nadaljnjem besedilu: uredba o skupnih določbah),

– ob upoštevanju Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. septembra 2024 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije[2] (finančna uredba), in zlasti člena 6(3) uredbe,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/692 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi programa Državljani, enakost, pravice in vrednote ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1381/2013 Evropskega parlamenta in Sveta in Uredbe Sveta (EU) št. 390/2014[3],

– ob upoštevanju Splošne deklaracije človekovih pravic,

– ob upoštevanju instrumentov Združenih narodov na področju varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kot so Splošna deklaracija človekovih pravic, Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah, Konvencija o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije, Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk in Mednarodna konvencija o pravicah invalidov, Deklaracija o pravicah oseb, ki pripadajo narodnim ali etničnim, verskim in jezikovnim manjšinam, ter priporočila, podana v okviru foruma Združenih narodov o manjšinskih vprašanjih, ter priporočil in poročil splošnega rednega pregleda Združenih narodov, pa tudi sodne prakse organov Združenih narodov za spremljanje pogodb in posebnih postopkov Sveta za človekove pravice,

– ob upoštevanju Evropske konvencije o človekovih pravicah, Evropske socialne listine, sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice in Evropskega odbora za socialne pravice, konvencij, priporočil, resolucij ter mnenj in poročil Parlamentarne skupščine, Odbora ministrov, komisarja za človekove pravice, Evropske komisije za boj proti rasizmu in nestrpnosti, usmerjevalnega odbora za boj proti diskriminaciji, raznolikost in vključenost, Beneške komisije ter drugih organov Sveta Evrope,

---

1 UL L 231, 30.6.2021, str. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.

2 UL L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.

3 UL L 156, 5.5.2021, str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/692/oj.

– ob upoštevanju Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima,

– ob upoštevanju Evropske listine Sveta Evrope o regionalnih ali manjšinskih jezikih in njegove Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin,

– ob upoštevanju memoranduma o soglasju med Svetom Evrope in Evropsko unijo z dne 23. maja 2007 in sklepov Sveta z dne 17. decembra 2024 o prednostnih nalogah EU pri sodelovanju s Svetom Evrope v obdobju 2025–2026,

– ob upoštevanju obrazloženega predloga sklepa Sveta z dne 20. decembra 2017 o ugotovitvi očitnega tveganja hujše kršitve načela pravne države v Republiki Poljski (COM(2017)0835), ki ga je Komisija izdala v skladu s členom 7(1) PEU,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 25. oktobra 2016 s priporočili Komisiji o uvedbi mehanizma EU za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice[1],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 7. februarja 2018 o varstvu in nediskriminaciji manjšin v državah članicah EU[2],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 1. marca 2018 o sklepu Komisije o uporabi člena 7(1) PEU glede razmer na Poljskem[3],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. aprila 2018 o potrebi po oblikovanju instrumenta za evropske vrednote za podporo organizacijam civilne družbe, ki spodbujajo temeljne vrednote v Evropski uniji na lokalni in nacionalni ravni[4],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. septembra 2018 o predlogu, s katerim se Svet poziva, naj na podlagi člena 7(1) Pogodbe o Evropski uniji ugotovi obstoj očitnega tveganja, da bi Madžarska lahko huje kršila temeljne vrednote Unije[5],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. novembra 2018 o minimalnih standardih za manjšine v EU[6],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. novembra 2018 o potrebi po celovitem mehanizmu EU za zaščito demokracije, pravne države in temeljnih pravic[7],

---

1 UL C 215, 19.6.2018, str. 162.
2 UL C 463, 21.12.2018, str. 21.
3 UL C 129, 5.4.2019, str. 13.
4 UL C 390, 18.11.2019, str. 117.
5 UL C 433, 23.12.2019, str. 66.
6 UL C 363, 28.10.2020, str. 13.
7 UL C 363, 28.10.2020, str. 45.

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 7. oktobra 2020 o uvedbi mehanizma EU za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice[1],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. novembra 2020 o vplivu ukrepov proti COVID-19 na demokracijo, pravno državo in temeljne pravice[2],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. decembra 2020 o evropski državljanski pobudi Zaščita manjšin – milijon podpisov za raznolikost Evrope[3] ,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 10. junija 2021 o stanju pravne države v Evropski uniji in uporabi uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 o pogojenosti[4],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 24. junija 2021 o poročilu Komisije o stanju pravne države za leto 2020[5],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 8. julija 2021 o oblikovanju smernic za uporabo splošnega režima pogojenosti za zaščito proračuna Unije[6],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 16. septembra 2021 s priporočili Komisiji o opredelitvi nasilja na podlagi spola kot novega področja kriminala, vključenega na seznam iz člena 83(1) PDEU[7],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 11. novembra 2021 o krepitvi demokracije ter svobode in pluralnosti medijev v EU: zloraba civilnopravnih in kazenskopravnih ukrepov za utišanje novinarjev, nevladnih organizacij in civilne družbe[8],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. decembra 2021 o ovrednotenju ukrepov za preprečevanje korupcije, nepravilne porabe ter poneverbe evropskih in nacionalnih javnih sredstev v primeru skladov za izredne razmere in na področjih porabe, povezanih s kriznimi razmerami[9],

– ob upoštevanje svoje resolucije z dne 8. marca 2022 o krčenju prostora za civilno družbo v Evropi[10],

---

1 UL C 395, 29.9.2021, str. 2.
2 UL C 415, 13.10.2021, str. 36.
3 UL C 445, 29.10.2021, str. 70.
4 UL C 67, 8.2.2022, str. 86.
5 UL C 81, 18.2.2022, str. 27.
6 UL C 99, 1.3.2022, str. 146.
7 UL C 117, 11.3.2022, str. 88.
8 UL C 205, 20.5.2022, str. 2.
9 UL C 251, 30.6.2022, str. 48.
10 UL C 347, 9.9.2022, str. 2.

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 10. marca 2022 o pravni državi in posledicah sodbe Sodišča Evropske unije[1] ,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. maja 2022 o poročilu Komisije o stanju pravne države za leto 2021[2] ,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 9. junija 2022 o pravni državi in morebitni odobritvi poljskega načrta za okrevanje in odpornost (v okviru Mehanizma za okrevanje in odpornost)[3] ,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. septembra 2022 o razmerah na področju temeljnih pravic v Evropski uniji v letih 2020 in 2021[4] ,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. septembra 2022 o predlogu sklepa Sveta o ugotovitvi obstoja očitnega tveganja na podlagi člena 7(1) Pogodbe o Evropski uniji, da bi Madžarska lahko huje kršila temeljne vrednote Unije[5],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. oktobra 2022 o stanju pravne države na Malti pet let po umoru Daphne Caruana Galizia[6],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. oktobra 2022 o povečanju kaznivih dejanj iz sovraštva proti osebam LGBTIQ+ v Evropi in nedavnem homofobnem umoru na Slovaškem[7],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 10. novembra 2022 o rasni pravičnosti, nediskriminaciji in boju proti rasizmu v EU[8],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 24. novembra 2022 o oceni, kako Madžarska spoštuje pogoje pravne države v okviru uredbe o pogojenosti, in stanju glede madžarskega načrta za okrevanje in odpornost[9],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 30. marca 2023 o poročilu o stanju pravne države za leto 2022 – stanje pravne države v Evropski uniji[10],

---

1 UL C 347, 9.9.2022, str. 168.
2 UL C 479, 16.12.2022, str. 18.
3 UL C 493, 27.12.2022, str. 108.
4 UL C 125, 5.4.2023, str. 80.
5 UL C 125, 5.4.2023, str. 463.
6 UL C 149, 28.4.2023, str. 15.
7 UL C 149, 28.4.2023, str. 22.
8 UL C 161, 5.5.2023, str. 10.
9 UL C 167, 11.5.2023, str. 74.
10 UL C 341, 27.9.2023, str. 2.

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. aprila 2023 o institucionalnih odnosih med Evropsko unijo in Svetom Evrope[1] ,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 28. februarja 2024 o poročilu Komisije o stanju pravne države za leto 2023[2] ,

– ob upoštevanju resolucije z dne 29. februarja 2024 o tesnejšem povezovanju EU glede na prihodnjo širitev[3] ,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 1. junija 2023 o kršitvah načela pravne države in temeljnih pravic na Madžarskem ter zamrznjenih sredstvih EU[4] ,

– ob upoštevanju poročila svojega preiskovalnega odbora in njegovega priporočila z dne 15. junija 2023 Svetu in Komisiji o preiskavi domnevnih kršitev in nepravilnosti pri uporabi prava Unije, povezanih z uporabo programa Pegasus in podobne vohunske programske opreme za nadzor[5],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 11. julija 2023 o volilni zakonodaji, preiskovalnem odboru in pravni državi na Poljskem[6],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. oktobra 2023 o pravni državi na Malti šest let po umoru Daphne Caruana Galizia in nujni zaščiti novinarjev[7],

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 6. decembra 2023 z naslovom Ni prostora za sovraštvo: Evropa, združena proti sovraštvu (JOIN(2023)0051),

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. januarja 2024 o razmerah na področju temeljnih pravic v Evropski uniji – letno poročilo za leti 2022 in 2023[8],

---

1 UL C, C/2023/442, 1.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/442/oj.
2 UL C, C/2024/6743, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6743/oj.
3 UL C, C/2024/6746, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.
4 UL C, C/2023/1223, 21.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1223/oj.
5 UL C, C/2024/494, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.
6 UL C, C/2024/3995, 17.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3995/oj.
7 UL C, C/2024/2656, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2656/oj.
8 UL C, C/2024/5739, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5739/oj.

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. januarja 2024 o vključitvi sovražnega govora in kaznivih dejanj iz sovraštva na evropski seznam kaznivih dejanj[1],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 24. aprila 2024 o tekočih zaslišanjih na podlagi člena 7(1) PEU glede okrepitve pravne države na Madžarskem in proračunskih posledic[2] ,

– ob upoštevanju, da je Evropska komisija 29. maja 2024 sporočila, da je končala postopek iz člena 7 PEU v zvezi s Poljsko, in sicer po tem, ko je ta država sprejela ukrepe za ponovno vzpostavitev skladnosti s standardi EU na področju pravne države,

– ob upoštevanju resolucije 2262 (2019) parlamentarne skupščine Sveta Evrope z dne 24. januarja 2019 o spodbujanju pravic pripadnikov narodnih manjšin,

– ob upoštevanju priporočil in poročil Urada za demokratične institucije in človekove pravice, Visokega komisarja za narodne manjšine, predstavnika za svobodo medijev in drugih organov Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (v nadaljnjem besedilu: OVSE) ter sodelovanja med EU in OVSE, kar zadeva demokratizacijo, vzpostavljanja institucij in človekove pravice, ter letnega poročila OVSE o zločinih iz sovraštva, v katerem so se sodelujoče države zavezale, da bodo sprejele zakonodajo, ki bo pri sankcijah upoštevala resnost kaznivih dejanj iz sovraštva, sprejele ukrepe za obravnavo nezadostnega prijavljanja ter uvedle ali nadalje razvile dejavnosti krepitve zmogljivosti za organe kazenskega pregona, tožilstva in sodne uradnike, da bodo preprečevali, preiskovali in preganjali kazniva dejanja iz sovraštva,

– ob upoštevanju posebnih poročil Evropskega računskega sodišča z dne 17. decembra 2024 o izvrševanju prava EU (28/2024), z dne 22. februarja 2024 o pravni državi v EU (03/2024) in z dne 10. januarja 2022 o podpori EU pravni državi na Zahodnem Balkanu (01/2022) ter njegovega pregleda z dne 28. februarja 2024 o poročanju Komisije o stanju pravne države (št. 02/2024) in njihovih priporočil,

– ob upoštevanju političnih smernic za naslednjo Evropsko komisijo za obdobje 2024–2029, ki jih je Ursula von der Leyen 18. julija 2024, tedaj še kot kandidatka za predsednico Evropske komisije, predstavila Parlamentu,

---

1 UL C, C/2024/5733, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5733/oj.

2 Sprejeta besedila, P9_TA(2024)0367.

– ob upoštevanju raziskav Eurobarometra iz leta 2024 o korupciji, iz katerih izhaja, da je korupcija za državljane in podjetja v EU še vedno resen razlog za skrb,

– ob upoštevanju poročil s povratnimi informacijami, poročil o misijah, pisnih vprašanj in odgovorov svoje skupine za spremljanje demokracije, pravne države in temeljnih pravic[1],

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika Evropskega parlamenta,

– ob upoštevanju mnenja Odbora za zunanje zadeve,

– ob upoštevanju mnenja Odbora za pravne zadeve,

– ob upoštevanju poročila Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve (A10-0100/2025),

A. ker Evropska unija temelji na skupnih vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, tudi pravic pripadnikov manjšin, ki so zapisane v členu 2 PEU in so skupne državam članicam EU, se odražajo v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah ter so vključene v mednarodne pogodbe na področju človekovih pravic; ker je Listina del primarnega prava EU; ker so demokracija, pravna država in temeljne pravice vrednote, ki se vzajemno krepijo in pomenijo, če so ogrožene, sistemsko grožnjo pravicam in svoboščinam ljudi, ki živijo v EU;

B. ker je iz člena 49 PEU, v skladu s katerim lahko vsaka evropska država zaprosi za članstvo v Evropski uniji, razvidno, da Unijo sestavljajo države, ki so se svobodno in prostovoljno zavezale skupnim vrednotam iz člena 2 PEU, ki te vrednote spoštujejo in se zavezujejo, da jih bodo spodbujale; ker pravo EU torej temelji na osnovni premisi, v skladu s katero vsaka država članica z vsemi ostalimi državami članicami deli te vrednote in priznava, da jih te ostale države članice delijo z njo; ker ta premisa predpostavlja in utemeljuje obstoj vzajemnega zaupanja med državami članicami pri priznavanju teh vrednot in torej pri spoštovanju prava Unije, s katerim se te vrednote izvajajo[2] [3]; ker so države članice dolžne skrbeti za to, da pri zaščiti vrednot iz člena 2 PEU ne pride do nazadovanja;

---

1 Za vse dejavnosti spremljanja, ki jih izvaja skupina za spremljanje demokracije, pravne države in temeljnih pravic, gl.: https://www.europarl.europa.eu/committees/sl/libe-democracy-rule-of-law-and-fundament/product-details/20190103CDT02662.

2 Mnenje Sodišča z dne 18. decembra 2014, 2/13, ECLI:EU:C:2017:2454, točka 168.

3 Sodba Sodišča z dne 24. junija 2019, Evropska komisija/Republika Poljska, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, odstavek 42.

C. ker organizacije civilne družbe, pravna skupnost, združenja, neodvisni mediji in lokalna gibanja ostajajo temelj pravne države, saj spodbujajo preglednost, odgovornost in participacijo državljanov v demokratičnih procesih; ker so imeli ti akterji ključno vlogo pri varovanju neodvisnosti sodstva, svobode izražanja in drugih ustavnih vrednot ter so pogosto delovali z rastočimi političnimi in pravnimi omejitvami;

D. ker načelo lojalnega sodelovanja iz člena 4(3) PEU Unijo in države članice zavezuje, da si pomagajo pri izpolnjevanju obveznosti, ki izhajajo iz Pogodb, ob polnem medsebojnem spoštovanju, države članice pa, da sprejmejo vse ustrezne splošne ali usmerjene ukrepe za zagotovitev izpolnjevanja obveznosti, ki izhajajo iz Pogodb ali aktov institucij Unije; ker države članice ne bi smele sprejeti nobenih ukrepov, ki bi lahko ogrozili uresničevanje ciljev Unije;

E. ker je v nedavni raziskavi Eurobarometer 74 % vprašanih menilo, da ima EU pomembno vlogo pri ohranjanju pravne države, 89 % pa jih je menilo, da je pomembno, da vse države članice spoštujejo temeljne vrednote EU; ker je v sedanjih svetovnih gospodarskih in političnih razmerah bistveno, da se na ravni EU okrepi zaupanje državljanov v pravno državo in odpornost demokracij;

F. ker mora biti pristop k EU vedno izid procesa, ki temelji na dosežkih in zajema oceno tega, ali posamezna prosilka izpolnjuje københavnska merila, zlasti glede doslednega spoštovanja človekovih pravic, demokracije in pravne države, da bi se s širitvijo Evropska unija in njen enotni trg okrepila, ne pa oslabila; ker je temeljna vloga, ki jo ima instrument za predpristopno pomoč kot instrument EU podpirati pravno državo, demokracijo in človekove pravice v državah kandidatkah in potencialnih državah kandidatkah, tudi za krepitev demokratičnih institucij in organizacij civilne družbe, napredek na področju dobrega upravljanja in boja proti korupciji, spodbujanje in zaščito nediskriminacije in enakosti spolov ter krepitev zmogljivosti za preprečevanje in reševanje konfliktov;

Neodvisnost sodstva

1. poudarja, da je pravično in dostopno pravno varstvo temeljno načelo pravne države, ki zahteva neodvisno sodstvo; ponovno poudarja, da je dostop do pravnega varstva bistven, da lahko državljani uveljavljajo pravice, se zoperstavijo diskriminaciji in od nosilcev odločanja zahtevajo odgovornost;

2. opozarja, da so zanesljivi nacionalni pravni sistemi v državah članicah ter državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah nepogrešljivi, saj se Komisija zanaša na nacionalne pravosodne organe, da izvršujejo pravo EU, nadvse pomembni pa so tudi za pravosodno sodelovanje v EU in spodbujanje medsebojnega

zaupanja; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da so nekateri pravosodni sistemi sicer zanesljivi na papirju, a se to ne preslikava v resničnosti;

3. poudarja, da morajo biti sodniki nepristranski; opozarja, da morajo imenovanja in napredovanja sodnikov temeljiti izključno na njihovih kvalifikacijah in da na to ne smejo vplivati politični ali osebni pomisleki, saj so sodniki bistveni za varovanje neodvisnosti sodstva; opozarja, da morajo biti merila za izbiro kandidatov in njihovega imenovanja na visoke sodniške položaje popolnoma pregledna;

4. poudarja, da imajo nacionalni sodni sveti pomembno vlogo pri varovanju neodvisnosti sodstva; meni, da je treba oceniti reforme, ki so v postopku sprejemanja v več državah članicah, in spodbuja prilagoditev sestave in delovanja teh organov standardom, ki sta jih določila Komisija in Svet Evrope ter jih je potrdilo Sodišče Evropske unije; poziva Komisijo, naj v prihodnjih poročilih o stanju pravne države pri ocenjevanju neodvisnosti sodstva posebno pozornost nameni vlogam, strukturam in delovanju nacionalnih sodnih svetov držav članic;

5. poudarja, da je tožilstvo ključni element v zmogljivosti države članice za boj proti kriminalu in korupciji; obžaluje vsakršno vladno ali politično vmešavanje v preiskave korupcije in opozarja, da nihče ni nad zakonom; obsoja zlorabo pravosodnega sistema v politične namene, med drugim s preganjanjem političnih nasprotnikov in vmešavanjem v preiskave korupcije; poudarja, da politično motivirani pregon in uporaba zakonov o amnestiji ter postopki pomilostitve, ki jih vodijo politični interesi, spodkopavajo zaupanje javnosti v ustavna načela in standarde EU; opozarja, da je treba zagotoviti avtonomijo in neodvisnost tožilstva in torej preprečiti vsakršno politično vmešavanje v njegovo delo, zlasti vmešavanje vlade; poudarja, da so pregledni postopki imenovanja tožilcev ključni dejavnik za ohranjanje zaupanja javnosti v kazensko pravosodje; je zaskrbljen zaradi ponavljajočih se napadov na sodnike in tožilce, ki izvajajo odmevne politične preiskave v primerih korupcije in zlorabe oblasti proti političnim nasprotnikom;

6. poziva, naj disciplinske postopke za sodnike in tožilce vodijo neodvisni organi, ki niso pod političnim vplivom, in naj se sistem disciplinskih postopkov po potrebi reformira, da jih politični organi ne bodo uporabljali za nadzor sodstva;

7. poziva Komisijo, naj bo še naprej ves čas pozorna na to, da sodniki in tožilci ostanejo neodvisni od organov, ki so pristojni za njihovo imenovanje ali ponovno imenovanje; poziva jo tudi, naj proaktivno spremlja in se hitro odzove na tveganja nazadovanja pravne države na področjih neodvisnosti sodstva in dostopa do pravnega varstva v skladu z načelom nedopustnosti nazadovanja, kot je pojasnjeno v nedavni sodni praksi Sodišča Evropske unije;

8. ugotavlja, da je Komisija prepoznala strukturne izzive, ki otežujejo izboljšanje učinkovitosti, dostopnosti in kakovosti sodstva v nekaterih državah članicah[1] ter državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah; dodaja, da je Komisija ugotovila, da je več držav članic dodelilo dodatna sredstva za povečanje odpornosti pravosodnih sistemov, da bodo lahko pravočasno reševali zadeve in zmanjšali zaostanke, medtem ko je v drugih državah članicah še vedno težava višina plačila, kar pogosto vodi v pomanjkanje osebja in nezasedena delovna mesta; ugotavlja, da lahko nezadostno financiranje in pomanjkanje osebja ogrozi dostopnost in učinkovitost pravosodnih sistemov, kar zmanjšuje zaupanje v pravno državo; poudarja, da je ustrezno plačilo bistvenega pomena za pritegnitev in zadržanje usposobljenega sodnega osebja; je trdno prepričan, da je usposabljanje ključno jamstvo za neodvisnost sodnikov, pa tudi za kakovost in učinkovitost pravosodnega sistema; navaja, da so sodni postopki, izvedeni v razumnem roku, pomemben element pravne države in poštenih postopkov; v zvezi s tem ugotavlja, da pregled stanja na področju pravosodja kaže na velika odstopanja na pravnem območju EU;

9. spodbuja države članice, naj sodnikom omogočijo usposabljanje; je trdno prepričan, da bi moralo biti usposabljanje multidisciplinarno, s posebnim poudarkom na enakosti spolov; ponovno poudarja, da so za učinkovitost in dostopnost pravosodnega sistema bistveni ustrezni viri, vključno s financiranjem, infrastrukturo in usposobljenim osebjem; priznava vlogo sodnega osebja, vključno z notarji, v številnih državah članicah; poziva države članice, naj v primerih korupcije ukrepajo v razumnem roku, da med državljani ne bi vzbujale občutka, da v državi vlada nekaznovanost; poleg tega jih poziva, naj izkoristijo priložnosti, ki jih ponuja digitalizacija, za poenostavitev postopkov in procesov, izboljšanje učinkovitosti in dostopnosti, prihranek časa in zmanjšanje stroškov skladiščenja;

10. poudarja, kako pomembna sta neodvisnost pravosodnega sistema in dostop do brezplačne pravne pomoči za zagotavljanje enakega dostopa do pravnega varstva; ponavlja, da so za izboljšanje pravosodnega sistema bistveni zadostni viri, vključno z infrastrukturo in osebjem; priporoča, naj države članice sprejmejo konkretne ukrepe in izboljšajo dostop do pravnega varstva za marginalizirane in ranljive skupine, med drugim z ustrezno financiranimi in izpopolnjenimi sistemi pravne pomoči ter ukrepi za odpravo jezikovnih ovir in digitalnega razkoraka;

11. opozarja, da je v poročilu Komisije o stanju pravne države za leto 2024 navedeno, da še vedno obstajajo resni pomisleki glede neodvisnosti sodstva na Madžarskem in da se še vedno izvaja politični vpliv na tožilstvo, vključno s tveganjem neupravičenega vmešavanja v posamezne zadeve, ter da je svoboda izražanja

---

[1] COM(2024)0800, Priloga s priporočili, str. 1, 9, 11, 19 in 24.

sodnikov še vedno pod pritiskom in da se v medijih nadaljujejo kampanje blatenja sodnikov;

12. pozdravlja ključno vlogo Sodišča Evropske unije pri ohranjanju pravne države v EU; podpira nadaljnje pobude za povečanje virov in zmogljivosti Sodišča Evropske unije, da se bo učinkovito odzivalo na nadaljnje izzive za pravno državo; ponavlja, da se v skladu s členom 19 PEU in členom 267 PDEU nacionalnih sodišč ne sme ovirati pri tem, da uporabijo možnost predložitve vprašanj v predhodno odločanje Sodišču Evropske unije; poziva Komisijo, naj to sistematično preverja v okviru letnega poročila o stanju pravne države in začne postopke za ugotavljanje kršitev v primerih, ko nacionalni sodniki naletijo na ovire v zvezi s tem;

13. obžaluje, da nekatere države članice sodbe Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice uporabljajo selektivno, jih izvršujejo z zamudo ali jih ne izvršijo, ter poziva k njihovemu pravočasnemu in učinkovitemu izvrševanju; poudarja, da morajo države članice in institucije EU sistematično vključevati in izvajati najnovejšo sodno prakso Sodišča Evropske unije, da bi podprle pravno državo in zagotovile enotno uporabo prava EU; poziva k takojšnji prilagoditvi nacionalne zakonodaje in institucionalnih okvirov, da bi se uskladili s sodbami sodišča;

14. ponovno poudarja, da odločno podpira Meddržavno sodišče in Mednarodno kazensko sodišče kot bistveni, neodvisni in nepristranski sodni instituciji v posebej zahtevnem času za mednarodno pravosodje; opozarja, da je treba v celoti izvajati odredbe Meddržavnega sodišča, ki so pravno zavezujoče; poziva Unijo, države članice ter države kandidatke in potencialne kandidatke, naj še naprej podpirajo Mednarodno kazensko sodišče;

15. poziva Komisijo kot varuhinjo Pogodb, naj izpolnjuje svoje obveznosti za uresničevanje temeljnih vrednot Unije, tudi tistih, ki so določene v členu 2 PEU in primarnem pravu EU, in naj se ne zanaša le na to, da bodo državljani sami s postopki pred sodiščem zagotavljali uporabo prava EU; poudarja, da je neizvrševanje nacionalnih in mednarodnih sodb kršitev pravne države in pomeni tveganje, da ljudje ostanejo brez pravnih sredstev, ter lahko v javnosti ustvari vtis, da sodb ni treba upoštevati, ter oslabi splošno zaupanje v pošteno sojenje; poudarja, da imata Sodišče Evropske unije in Evropsko sodišče za človekove pravice temeljno vlogo pri zagotavljanju spoštovanja prava in njegove enotne uporabe; predlaga, naj se določijo jasni roki za izvršitev sodnih odločb in podroben načrt za spremljanje izvrševanja še neizvršenih sodb; poziva Komisijo, naj po potrebi začne postopke za ugotavljanje kršitev skupaj s predlogi za začasne ukrepe; poziva države članice, naj nemudoma izvršijo še neizvršene sodbe Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice, ter predlaga, naj se ustanovi enota za spremljanje izvrševanja njunih sodb, ki se nanašajo na demokracijo, pravno državo in temeljne

pravice v državah EU, ter naj se ugotovitve te enote v celoti vključijo v letno poročilo o stanju pravne države; priporoča Komisiji, naj zlasti ukrepa v zvezi z neizvrševanjem sodb Sodišča Evropske unije na podlagi člena 260(2) PDEU in naj v primerih neizvrševanja sodb Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice, kadar ugotovljena kršitev vpliva ali bi lahko resno vplivala na proračun ali finančne interese Unije, uporabi uredbo o pogojevanju s pravno državo; poudarja, da morajo sistematično nespoštovanje prava EU spremljati konkretne denarne kazni, da bi se zagotovilo resnično odvračanje; poziva Komisijo, naj oceni, ali zamude oziroma neizpolnjevanje teh sodb upravičujejo postopke zaradi nedelovanja v skladu s členom 258 PDEU; poziva Komisijo, naj sistematično analizira podatke o neupoštevanju stališč organov OZN za spremljanje pogodb za posamezno državo;

16. pozdravlja revizijo direktive o pravicah žrtev[1], da bi odpravili pravne vrzeli ter žrtvam zagotovili dostop do pravnega varstva in podpore; poziva Svet, naj upošteva čim več predlogov Parlamenta, vključno z določbami o pravici žrtev do pregleda odločitev v kazenskih postopkih, o dostopu do pravnih sredstev in pravične odškodnine ter o celovitih podpornih storitvah, zlasti za tiste v ranljivem položaju; poudarja pomen učinkovitega zbiranja podatkov, boljšega dodeljevanja sredstev za pomoč žrtvam ter varovanja zasebnosti in osebnih podatkov žrtev, da se prepreči sekundarna viktimizacija in se žrtvam, vključno z migranti brez dokumentov in prosilci za azil, omogoči varna prijava kaznivih dejanj; pričakuje, da bosta sozakonodajalca sprejela rešitve, ki bodo osredotočene na žrtve;

17. priznava, da ima preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj bistveno vlogo pri ohranjanju pravne države in varstvu temeljnih pravic; poziva države članice, naj zagotovijo ustrezno financiranje, usposabljanje in vire za policijo in druge organe preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj; poziva države članice, naj v zvezi s tem upoštevajo kodeks policijske etike Sveta Evrope; poudarja, da mora biti vsaka uporaba sile nujno potrebna, sorazmerna in predmet jasnih zaščitnih ukrepov; poziva države članice, naj na podlagi standardov, priporočil in vodilnih načel OZN uvedejo smernice za pregleden, neodvisen in dosleden postopek izbora, testiranja in preizkušanja orožja, ki ga uporabljajo organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj; ugotavlja, da bi se bilo treba pred izbiro in začetkom uporabe tega orožja prepričati, da je skladno z mednarodnim pravom in standardi na področju človekovih pravic; poziva države članice, naj temeljito raziščejo vse primere, v kateri so organi preprečevanja, odkrivanja in

---

[1] Direktiva 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ (UL L 315, 14.11.2012, str. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj).

preiskovanja kaznivih dejanj prekomerno uporabili silo in ravnali diskriminatorno;

18. poziva Komisijo, naj v prihodnjih poročilih o stanju pravne države oceni razmere v zaporih, saj so prenatrpanost in neustrezne bivalne razmere ter zaskrbljujoče visoko število samomorov v zaporih vse hujši in pogostejši problem v Evropi;

19. poziva Komisijo, naj posebno pozornost nameni analizi postopkovnega varstva, da bi opredelili prednosti, vrzeli, neskladja in dobro prakso pri zagotavljanju preglednosti, učinkovitosti in poštene obravnave pri krepitvi upravnega sodstva po vsej EU in tako zagotovili odgovornost javnih organov;

Protikorupcijski okvir

20. poudarja, da pravna država narekuje, da osebe, ki opravljajo javno funkcijo, ne smejo delovati samovoljno ali zlorabljati svojih pooblastil za osebno korist; poudarja, da bi morale vlade sprejemati zakone v interesu splošne javnosti in ne v interesu določenih posameznikov;

21. ponovno poudarja, da korupcija resno ogroža demokracijo, temeljne pravice in pravno državo v državah članicah ter državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah; poudarja, da korupcija zmanjšuje zaupanje državljanov v javne institucije; obžaluje, da je raziskava Evrobarometer o korupciji iz leta 2024 pokazala, da korupcija še vedno resno skrbi državljane in podjetja v EU, saj 68 % Evropejcev meni, da je korupcija v njihovi državi zelo razširjena, 65 % jih verjame, da se primeri korupcije na visoki ravni ne obravnavajo v zadostni meri, 41 % pa jih meni, da se je raven korupcije zvišala; meni, da to pomeni, da si mora EU bolj prizadevati za boj proti korupciji;

22. ponovno poziva Komisijo, naj nemudoma zaključi pogajanja o članstvu EU v Skupini držav proti korupciji (GRECO) pri Svetu Evrope; dodaja, da bi s tem članstvom zagotovili večjo preglednost, odgovornost in učinkovitost pri upravljanju sredstev EU, v zakonodajnem postopku in pri delu institucij EU, ter zahteva, naj se v poročilu o stanju pravne države obravnavajo tudi institucije EU;

23. poziva vse države članice, naj v skladu s priporočili GRECO in ob upoštevanju kodeksov, ki se uporabljajo na Evropskem sodišču za človekove pravice in Sodišču Evropske unije, sprejmejo kodeks ravnanja za sodnike; poziva države članice, naj vzpostavijo neodvisne mehanizme za preiskovanje domnevnih kršitev kodeksa ravnanja in drugih zakonov, izboljšajo razkritje in preglednost, kar zadeva nasprotja interesov in darila, ki jih prejme sodstvo, ter obravnavajo vprašanje vrtljivih vrat;

24. poziva države članice, države kandidatke in potencialne kandidatke ter institucije EU, naj povečajo preglednost in odgovornost v javnih institucijah, torej naj izboljšajo pravne okvire za boj proti korupciji in nasprotja pristojnosti ter postopke poročanja, zagotovijo učinkovito preiskovanje in pregon primerov korupcije, tudi primere korupcije na visoki ravni (med drugim tiste, ki se nanašajo na postopke javnega naročanja in območja z visokim tveganjem, kot so pristanišča ali državne meje), izboljšajo nadzorne mehanizme in organe, povečajo neodvisnost obstoječih agencij in jim omogočijo ustrezno delovanje, spodbudijo zaščito žvižgačev ter izboljšajo okvire za integriteto in lobiranje pri zakonodaji; obžaluje, ker ni pomembnega napredka, in poudarja, da je treba resnično zavezanost proti korupciji dokazati s pravnomočnimi obsodbami in odvračilnimi kaznimi; poziva države članice, naj zagotovijo preglednost in odgovornost lobistov ter naj vzpostavijo ali izboljšajo obvezne registre lobistov in mehanizme „zakonodajnih sledi“, ki omogočajo sledenje vpliva lobiranja na zakonodajne procese;

25. priznava, da ima Evropsko javno tožilstvo pomembno vlogo pri varovanju pravne države in boju proti korupciji v EU; spodbuja Komisijo, naj pozorno spremlja raven sodelovanja držav članic z Evropskim javnim tožilstvom; podpira povečanje nadzornih in usklajevalnih pristojnosti Evropskega javnega tožilstva, da se bo lahko bolje borilo proti korupciji v državah članicah; poziva Komisijo, naj na podlagi člena 86(4) PDEU predlaga razširitev mandata Evropskega javnega tožilstva, da se preprečijo izogibanje omejevalnim ukrepom EU in čezmejna kazniva dejanja zoper okolje ter pospeši revizija uredbe o Evropskem javnem tožilstvu[1] in direktive o boju proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, z uporabo kazenskega prava[2], da bi zaščitili in razjasnili primarno pristojnost Evropskega javnega tožilstva, kar zadeva kazniva dejanja korupcije, ki vplivajo na finančne interese EU ali so jih storili uradniki EU;

26. poziva vse države članice, ki se še niso pridružile Evropskemu javnemu tožilstvu, naj to storijo in s tem povečajo učinkovitost boja proti korupciji, zlasti v zvezi z zaščito sredstev EU; poziva vse države kandidatke in potencialne kandidatke, naj vzpostavijo okvir za učinkovito sodelovanje z Evropskim javnim tožilstvom;

27. poziva evropske organe, kot so Europol, Eurojust, Evropsko računsko sodišče, Evropsko javno tožilstvo in Evropski urad za boj proti

---

1 Uredba Sveta (EU) 2017/1939 z dne 12. oktobra 2017 o izvajanju okrepljenega sodelovanja v zvezi z ustanovitvijo Evropskega javnega tožilstva (EJT) (UL L 283, 31.10.2017, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj).

2 Direktiva (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2017 o boju proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, z uporabo kazenskega prava (UL L 198, 28.7.2017, str. 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj).

goljufijam (OLAF), naj tesneje sodelujejo v boju proti korupciji in goljufijam, ki škodijo financam EU;

28. poziva Komisijo, naj poveča preglednost in odgovornost v vseh svojih stikih, obiskih in srečanjih, zlasti z nacionalnimi akterji na visoki ravni;

29. pozdravlja Komisijin predlog direktive o boju proti korupciji, ki usklajuje opredelitev kaznivih dejanj korupcije v javnem in zasebnem sektorju ter ustrezne kazni; poleg tega pozdravlja, da so v direktivo o boju proti korupciji vključeni preventivni ukrepi, tudi glede nedovoljenega političnega financiranja in usposabljanja, kot so učinkovita pravila za razkritje in obvladovanje nasprotij interesov, odprt dostop do informacij in učinkovita pravila, ki urejajo interakcijo med zasebnim in javnim sektorjem; poziva države članice, naj uvedejo tudi učinkovita pravila za obravnavo pojava vrtljivih vrat, določijo kodekse ravnanja za javne uslužbence, določijo javno zakonodajno sled, zagotovijo preglednost pri financiranju kandidatur za izvoljene javne uslužbence in politične stranke; ceni, da imajo zdaj skoraj vse države članice vzpostavljene protikorupcijske strategije; obenem obžaluje, da se izvajanje in učinkovitost razlikujeta; poziva države članice, naj v sodelovanju s civilno družbo razvijejo in izvajajo trdne in učinkovite protikorupcijske strategije, če tega še niso storile; poudarja pomen identifikacije, obveščanja, zastopanja in usklajevanja žrtev korupcije; poziva države članice, naj zaščitijo žrtve korupcije in jim omogočijo, da se v ustreznih fazah kazenskega postopka predstavijo in upoštevajo njihova stališča in pomisleki; poziva države članice, naj zagotovijo, da bodo imele žrtve korupcije pravico do ustreznega in sorazmernega nadomestila;

30. poziva vse institucije, organe, urade in agencije EU, naj izboljšajo svoje protikorupcijske ukrepe v zvezi z razkrivanjem in obvladovanjem nasprotij interesov, odprtim dostopom do informacij, pravili, ki urejajo njihovo sodelovanje z zasebnim sektorjem, pojavom vrtljivih vrat in kodeksom ravnanja za javne uslužbence; meni, da poslanci Evropskega parlamenta med svojim mandatom ne bi smeli sodelovati pri plačanih postranskih dejavnostih s profitnimi organizacijami ali podjetji, ki želijo vplivati na oblikovanje politik EU;

31. priznava, da imajo žvižgači ključno vlogo pri razkrivanju korupcije in spodbujanju preglednosti v javnem in zasebnem sektorju; poudarja, da jih je treba zaščititi pred povračilnimi ukrepi in nadlegovanjem; poziva, naj se neodvisni in avtonomni organi za zaščito žvižgačev še okrepijo ter se še bolj vključijo v širše nacionalne protikorupcijske okvire, da bi zagotovili enoten in trden pristop k boju proti korupciji v vseh državah članicah;

Pluralnost in svoboda medijev

32. pozdravlja pobude za spodbujanje svobodnih, neodvisnih in pluralističnih medijev ter varnega in spodbudnega okolja za novinarje, kot je evropski akt o svobodi medijev[1], in poziva k njegovemu hitremu izvajanju; poziva države članice ter države kandidatke in potencialne države kandidatke, naj povečajo preglednost pri dodeljevanju državnega oglaševanja na spletu in drugje ter upoštevajo priporočila iz priporočila Komisije (EU) 2021/1534 z dne 16. septembra 2021 o zagotavljanju zaščite, varnosti in opolnomočenja novinarjev ter drugih medijskih delavcev v Evropski uniji; poziva Komisijo, naj državam članicam zagotovi potrebno podporo pri prenosu evropskega akta o svobodi medijev v nacionalno zakonodajo in spremlja njegovo izvajanje, zlasti v nekaterih državah članicah, ki so slabo uvrščene na lestvici svobode medijev; poudarja, da je evropski akt o svobodi medijev ključni mejnik pri varovanju neodvisnosti, pluralnosti in integritete medijskega okolja po vsej Uniji;

33. izraža globoko zaskrbljenost zaradi vse pogostejših napadov na novinarje in založnike, pri čemer so nesorazmerno prizadete ženske; poziva Komisijo in države članice ter države kandidatke in potencialne kandidatke, naj zagotovijo varnost in zaščito novinarjev, tudi preiskovalnih novinarjev in preverjevalcev dejstev, ki so še posebej izpostavljeni; poudarja, da so med najpogostejšimi oblikami groženj verbalni napadi, spletno nadlegovanje, ustrahovanje prek družbenih medijev in elektronske pošte ter pravne grožnje, vključno s primeri, ki jih zajema direktiva proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti[2], pa tudi primeri zalezovanja in osebnega nadlegovanja;

34. poziva države članice, naj v celoti izvajajo direktivo proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti in Priporočilo Komisije (EU) 2022/758 z dne 27. aprila 2022 o zaščiti novinarjev in zagovornikov človekovih pravic, ki se udejstvujejo pri udeležbi javnosti, pred očitno neutemeljenimi in zlorabljenimi sodnimi postopki[3], ter naj sprejmejo celovite nacionalne ukrepe proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti za zaščito novinarjev in zagotavljanje podpore tistim, ki se spoprijemajo z

---

1 Uredba (EU) 2024/1083 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o vzpostavitvi skupnega okvira za medijske storitve na notranjem trgu in spremembi Direktive 2010/13/EU (evropski akt o svobodi medijev) (UL L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

2 Direktiva (EU) 2024/1069 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o zaščiti oseb, ki se udejstvujejo pri udeležbi javnosti, pred očitno neutemeljenimi tožbenimi zahtevki ali zlorabljenimi sodnimi postopki („strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti“) (UL L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

3 UL L 138, 17.5.2022, str. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj.

ustrahovanjem, obrekovanjem in omejevanjem njihove zmožnosti za opravljanje poklica; priporoča, naj države članice pri prenosu direktive njeno uporabo razširijo tudi na nacionalne primere, saj večina primerov strateških tožb za onemogočanje udeležbe javnosti poteka na nacionalni ravni; poziva Komisijo, naj pripravi predloge za obravnavo primerov strateških tožb za onemogočanje udeležbe javnosti, ki niso zajeti v sedanji direktivi;

35. poziva k uvedbi posebnih obteževalnih okoliščin v kazenskem pravu za kazniva dejanja, storjena zoper novinarje, kadar so ta dejanja posledica njihovih poklicnih dejavnosti ali so z njimi povezana;

36. poziva države članice ter države kandidatke in potencialne države kandidatke, naj zaščitijo in spodbujajo svobodo in pluralnost medijev, zagotovijo pregledno dodeljevanje javnih sredstev, preprečijo koncentracijo lastništva medijev, zaščitijo uredniško neodvisnost in se borijo proti dezinformacijam, zlasti z robustnimi zakoni, vključno s posebnimi določbami o preglednosti lastništva medijev, in neodvisnimi regulatorji; poudarja pomembno vlogo javnih medijev; pozdravlja pobude na nacionalni ravni za vzpostavitev medijskega registra, ki bi vseboval javne informacije o lastništvu in naložbah v oglaševanje, da bi zagotovili preglednost, nepristranskost in preverljivost; nadalje poziva države članice, naj zagotovijo ustrezno, trajnostno in predvidljivo financiranje ter proračunsko stabilnost na podlagi preglednih in objektivnih meril za javne medijske storitve; priporoča ustanovitev namenskega sklada EU za svobodo medijev, ki bi podpiral neodvisno novinarstvo in lokalne medijske hiše;

37. obsoja širjenje sovražnega govora, tudi v osrednjih in družbenih medijih, saj resno ogroža demokracijo in pravno državo; poziva k strožjemu izvrševanju predpisov o medijih, da bi se borili proti sovražnemu govoru ter zaščitili raznoliko in vključujoče medijsko okolje v skladu z resolucijo z dne 18. januarja 2024 o razmerah na področju temeljnih pravic v Evropski uniji; poudarja, da morajo prepoznavne javne osebnosti in politiki dajati zgled in poskrbeti za spoštljivo razpravo; opozarja, da je svoboda izražanja temeljna vrednota demokratičnih družb in ne bi smela biti neupravičeno omejena; opozarja tudi, da bi morala vsaka zakonodaja o sovražnem govoru in kaznivih dejanjih iz sovraštva temeljiti na načelih nujnosti in sorazmernosti; poudarja, da je treba svobodo izražanja uresničevati v okviru prava in v skladu s členom 11 Listine ter se ne bi smela izkoriščati kot ščit za sovražni govor in kazniva dejanja iz sovraštva;

38. se zaveda, da državljani zaznavajo znake spodkopavanja demokracije, ki jih podžigajo napačne informacije in dezinformacije, ter da bi širjenje lažnih informacij prek družbenih medijev lahko privedlo do spodkopavanja splošnega spoštovanja pravne države; poziva digitalne platforme, naj nemudoma ukrepajo in zagotovijo skladnost s svojimi standardi skupnosti in evropskimi zakoni, tudi z

aktom o digitalnih storitvah[1] in pravili o konkurenci; poziva Komisijo, naj redno ocenjuje to skladnost in po potrebi sprejme ukrepe; priporoča, naj države članice, države kandidatke in potencialne države kandidatke razvijejo celovite strategije za boj proti dezinformacijam in tujemu vmešavanju v demokratične procese, hkrati pa ščitijo svobodo izražanja in pluralnost medijev;

39. ostro obsoja državni nadzor in politično vmešavanje v medijske dejavnosti; poudarja, da morajo biti medijski regulatorji ustrezno zaščiteni s pravnimi zaščitnimi ukrepi, da se zagotovita njihova neodvisnost in odsotnost političnih pritiskov, ter imajo na voljo zadostna proračunska sredstva; poudarja demokratični pomen neodvisnih medijskih regulatorjev;

40. izraža globoko zaskrbljenost zaradi zlorabe vohunske programske opreme in pomanjkanja zadostnih zaščitnih ukrepov proti nezakonitemu nadzoru novinarjev; poziva Komisijo, naj izvaja priporočila preiskovalnega odbora Evropskega parlamenta PEGA o prepovedi politično motiviranega nadzora;

41. poziva države članice, naj zagotovijo, da prenos Direktive (EU) 2016/343[2] o domnevi nedolžnosti ne bo uvedel omejitev pravice do poročanja in obveščanja javnosti o zadevah v javnem interesu, vključno s sodnimi preiskavami, ki v direktivi niso določene; poziva države članice, naj pregledajo in po potrebi spremenijo obstoječe nacionalne določbe, ki bi lahko omejevale novinarske svoboščine;

42. poziva države članice, naj zagotovijo, da imajo nacionalni koordinatorji, ustanovljeni v skladu z aktom o digitalnih storitvah, polna pooblastila za opravljanje svoje vloge pri omogočanju izmenjave informacij in sodelovanja na evropski ravni;

Organizacije civilne družbe

43. se strinja z oceno Komisije, da so organizacije civilne družbe, vključno s tistimi, ki se zavzemajo za pravno državo in demokracijo, zaščito marginaliziranih skupin, varstvo okolja in socialno pravičnost, ter zagovorniki človekovih pravic bistveni za sistem zavor in ravnovesij ter za zaščito temeljnih vrednot in prava Unije, ki so temelj EU; ceni, da organizacije civilne družbe in poklicna združenja, ki zastopajo skupine, kot so sodniki, tožilci ali novinarji, podpirajo

---

1 Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 2000/31/ES (Akt o digitalnih storitvah) (UL L 277, 27.10.2022, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

2 Direktiva (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku (UL L 65, 11.3.2016, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/343/oj).

pravno državo; zlasti poudarja, kako pomembne so lokalne, dinamične civilne družbe v državah kandidatkah in potencialnih državah kandidatkah, ki imajo konstruktivno vlogo v procesu pristopa k EU; priznava njihovo vlogo nadzornikov pri preprečevanju kršitev pravne države ter njihov prispevek k spodbujanju in varovanju demokratičnih načel; opozarja, da je za njihovo delo potrebno varno, podporno in spodbudno okolje;

44. poudarja vlogo civilne družbe in neodvisnih nadzornih organov pri spremljanju, preverjanju in podpiranju izvajanja priporočil iz poročila o stanju pravne države za leto 2024; poziva k vzpostavitvi strukturiranega okvira za civilni dialog, da bi v letni cikel stanja pravne države vključili prispevke civilne družbe, kot izhaja iz priporočil Evropskega ekonomsko-socialnega odbora (EESO)[1] in mrež civilne družbe[2]; poudarja, kako pomembna so obsežna posvetovanja pri pripravi poročila; podpira načrt Komisije za pripravo strategije o prostoru za civilno družbo in zagovornike človekovih pravic ter njihovi zaščiti; priporoča, naj se smernice EU o zagovornikih človekovih pravic v celoti izvajajo; poziva Komisijo, naj namesto virtualnih obiskov v državah članicah izvaja obiske na kraju samem, kadar je to mogoče, saj bi ti lahko prikazovali celovitejšo in bolj kontekstualno sliko lokalnih razmer;

45. je zaskrbljen zaradi naraščajočega števila organizacij civilne družbe in zagovornikov človekovih pravic, ki se spoprijemajo z dodatnimi pravnimi omejitvami, pomanjkanjem financiranja in napadi, kar spodkopava svobodo združevanja, svobodo zbiranja in svobodo izražanja; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je več držav članic ter držav kandidatk in potencialnih kandidatk uvedlo nesorazmerne ukrepe, vključno s prekomerno uporabo sile in pridržanjem protestnikov, da bi ljudem preprečili udeležbo na protestih v nekaterih državah članicah, ter preventivnimi prepovedmi javnih zborovanj zaradi nejasnih varnostnih razlogov; poudarja, da so sodišča te prepovedi v več primerih razveljavila; odločno obsoja uporabo zakonov o tujih agentih, s katerimi se zatira nestrinjanje, nadleguje organizacije civilne družbe in omejuje njihovo delovanje, ter imajo zastrašujoč učinek na civilno družbo in zagovornike človekovih pravic; obžaluje dejstvo, da omejitve svobode zbiranja, izražanja in združevanja ter pretirana uporaba sile pogosto nesorazmerno vplivajo na posebne pobude ali skupine[3];

---

1 Mnenje EESO z dne 14. februarja 2024 o krepitvi civilnega dialoga in participativne demokracije v EU: pot naprej.

2 Civil Society Europe, *Joint Civil Society Contribution on Civic Space to the 2024 Annual Rule of Law Report* (Skupni prispevek civilne družbe k letnemu poročilu o stanju pravne države za leto 2024), junij 2024.

3 Agencija Evropske unije za temeljne pravice, *Addressing racism in policing* (Obravnavanje rasizma pri policijskem delu), Urad za publikacije Evropske unije, 2024.

46. poudarja, da so mirno zbiranje, svoboda združevanja in izražanja ter svoboda umetnosti in znanosti temeljne pravice, zaščitene z mednarodnim pravom, ki so bistvene za demokracijo; obsoja vse večje pritiske na te pravice, kadar so ti dokazani, in ugotavlja, da se jih vse pogosteje omejuje; v zvezi s tem obsoja tudi primere nasilja nad organi kazenskega pregona; poziva Komisijo, naj te svobode upošteva v letnem poročilu;

47. izraža globoko zaskrbljenost zaradi krčenja državljanskega prostora in vse pogostejšega preganjanja organizacij civilne družbe in zagovornikov človekovih pravic v EU, zlasti tistih, ki se ukvarjajo z bojem proti rasizmu, podnebno pravičnostjo, pravicami oseb LGBTIQ, pravicami žensk in podporo migrantom; ugotavlja, da se te skupine spopadajo z vrsto groženj, vključno s pravnimi in finančnimi omejitvami, začasno ustavitvijo financiranja, kampanjami blatenja, ustrahovanjem in kriminalizacijo; obsoja zlasti vse večje zatiranje podnebnega aktivizma v več državah članicah, vključno z zlorabo protiterorističnih zakonov in zakonov o organiziranem kriminalu ter uvrstitvijo miroljubnih podnebnih aktivistov med člane kriminalnih organizacij; poziva države članice, naj se vzdržijo nesorazmernega pravnih postopkov proti tem aktivistom; poziva Komisijo, naj v poročilih o stanju pravne države sistematično spremlja položaj teh organizacij in poveča namensko financiranje EU za akterje civilne družbe, ki se borijo proti rasizmu in si prizadevajo za druge temeljne pravice;

48. poziva Komisijo, naj te kršitve obravnava v posebnem stebru letnih poročil o stanju pravne države; poziva Komisijo, naj okrepi zaščito organizacij civilne družbe in zagovornikov človekovih pravic z vzpostavitvijo mehanizmov zgodnjega opozarjanja, povečanjem preglednosti financiranja za vse akterje na področju uporabe registra EU za preglednost in razširitvijo financiranja za podporo organizacijam civilne družbe, da bi omogočili njihovo svobodno in neodvisno delovanje;

49. poziva države članice, naj ustvarijo spodbudno okolje za organizacije civilne družbe in zagovornike človekovih pravic, sprejmejo direktivo proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti in izvajajo Priporočilo Komisije (EU) 2022/758, da bi organizacije civilne družbe zaščitile pred pravnim nadlegovanjem; poziva h krepitvi neodvisnosti nacionalnih nadzornih organov z ustreznimi viri in zaščitnimi ukrepi pred političnim vmešavanjem; spodbuja podpiranje organizacij civilne družbe pri razvoju in razširjanju izobraževalnih pobud, da se zagotovita širok doseg in dostopnost;

50. meni, da bi morale Komisija in države članice izboljšati financiranje mehanizmov za organizacije civilne družbe in pobud, ki krepijo sodstvo ter podpirajo neodvisnost sodišč, in sicer s programom Državljani, enakost, pravice in vrednote ter programom za pravosodje; pozdravlja, da Komisija načrtuje pripravo strategije za

zaščito civilne družbe, hkrati pa opozarja, da bi se bilo treba posebej osredotočiti na zagovornike človekovih pravic; poziva Komisijo, naj vključi mehanizem za hitro odzivanje v podporo ogroženim organizacijam civilne družbe in zagovornikom človekovih pravic v Uniji, pri čemer naj se opre na model mehanizma za zaščito zagovornikov človekovih pravic, ki ga financira EU in je trenutno osredotočen le na države zunaj EU; poudarja, da bi lahko ta mehanizem zagotovil sredstva za zagovorništvo, pravno pomoč in kampanje ozaveščanja, hkrati pa tem organizacijam omogočil, da delujejo brez neupravičenih omejitev ali nadlegovanja; poziva k popolni in dosledni uporabi smernic EU o zagovornikih človekovih pravic v državah kandidatkah in potencialnih državah kandidatkah; vendar je zaskrbljen zaradi naraščajočega števila organizacij civilne družbe in zagovornikov človekovih pravic v nekaterih državah članicah, ki se spoprijemajo z izzivi, kot so nove pravne omejitve, pomanjkanje financiranja ali fizični oziroma verbalni napadi, pa tudi obžalovanja vredno sprejemanje teh praks in ravnanj ter njihov zastraševalni učinek, tudi na svobodo govora v državah članicah[1] in institucijah EU; meni, da imajo organizacije civilne družbe in zagovorniki človekovih pravic bistveno podporno vlogo pri spremljanju skladnosti držav članic z vrednotami iz člena 2 PEU;

Enakost in nediskriminacija pred zakonom

51. opominja, da morajo pravni okviri držav članic zagotavljati enako pravno obravnavo ter spodbujati enakost in pravico posameznikov, da v sodnih postopkih niso diskriminirani; poudarja, da so pravna država in temeljne pravice medsebojno povezane ter da imajo kršitve načela pravne države neposreden učinek na temeljne pravice in nesorazmerno vplivajo na ženske, manjšine in ranljive skupine; poziva Komisijo, naj spremlja učinek vseh kršitev načela pravne države na temeljne pravice in zagotovi, da bosta enakost in nediskriminacija pred zakonom za vse ljudi zaščiteni z uporabo vseh ustreznih instrumentov, po potrebi vključno s postopki za ugotavljanje kršitev;

52. poudarja, da se je treba boriti proti vsem vrstam diskriminacije pred zakonom; izraža zaskrbljenost, ker v nekaterih državah članicah ni napredka pri izvajanju zakonov o enakosti in protidiskriminacijske zakonodaje; obžaluje, da kljub obstoječi zakonodaji EU, kot je Direktiva 2000/78/ES[2] o enakem obravnavanju, še vedno obstajajo vrzeli v pravnem okviru in pri izvajanju, zaradi česar žrtve nimajo ustreznih pravnih sredstev; opominja, da morajo pravni okviri držav

---

1 Sodbi Evropskega sodišča za človekove pravice, Drozd/Poljska, 15158/19 z dne 6. aprila 2023, ter Mándli in drugi/Madžarska, 63164/16 z dne 26. maja 2020.

2 Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL L 303, 2.12.2000, str. 16, http://data.europa.eu/eli/dir/2000/78/oj).

članic zagotavljati enako pravno obravnavo ter spodbujati enakost in pravico posameznikov do nediskriminacije v zvezi s pravnimi sredstvi; poziva Komisijo, naj ukrepa v primerih nespoštovanja teh načel; obžaluje namero Komisije, da umakne predlog horizontalne protidiskriminacijske direktive[1], in poziva Svet, naj nujno nemudoma sprejme to direktivo;

53. je zaskrbljen, ker je Komisija v poročilu o stanju pravne države za leto 2024 ugotovila, da nekatere države članice kaznivih dejanj iz sovraštva ne preganjajo učinkovito oziroma njihovim žrtvam ne zagotavljajo zadostne podpore, kar spodkopava zaupanje v pravosodne sisteme in ohranja neenakost pred zakonom; poziva Svet, naj razširi seznam kaznivih dejanj EU iz člena 83(1) PDEU na kazniva dejanja iz sovraštva in sovražni govor, Komisijo pa, naj pripravi zakonodajni predlog o kaznivih dejanjih iz sovraštva in sovražnem govoru; poziva Komisijo, naj se v poročilih o stanju pravne države osredotoči na kazniva dejanja iz sovraštva ter naj v zvezi s tem pozorno spremlja in evidentira kazniva dejanja iz sovraštva;

54. poudarja, da je nasilje zaradi spola na spletu in drugje resno in vseprisotno kaznivo dejanje ter huda kršitev temeljnih pravic in krši načelo enakosti pred zakonom; poziva Komisijo in države članice, naj ukrepajo proti nasilju zaradi spola na spletu in drugje, vključno z nasiljem, storjenim z uporabo digitalnih platform; poziva, naj se na seznam kaznivih dejanj EU doda nasilje zaradi spola in naj se pripravi zakonodajni predlog EU o boju proti posilstvu na podlagi odsotnosti privolitve, tudi v državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah;

55. opozarja, da je potreben dostop do spolnih in reproduktivnih pravic in zdravja, ter poziva, naj se v Listino vključi dostop do varnega in zakonitega splava;

56. poziva vse države članice, naj zaščitijo pravice oseb LGBTIQ v skladu s pravom Unije, Listino ter sodno prakso Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice; opozarja, da so v več državah članicah še vedno prisotne pravne ovire za čezmejno priznavanje istospolnih partnerstev ali starševstva; svari, da takšne prakse niso zgolj ovira za prosto gibanje družin LGBTIQ po EU, temveč tudi kršitev načela pravne države pred zakonom, pri čemer poudarja pomanjkanje enotne zaščite oseb LGBTIQ v državah članicah; poziva države članice, ki še pravno ne priznavajo istospolnih partnerstev, naj to storijo; poziva Komisijo, naj prenovi

---

[1] Predlog direktive Sveta o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost (COM(2008)0426).

Direktivo 2004/38/ES[1] in vključi izrecno čezmejno priznavanje pravic do zasebnega in družinskega življenja, vključno s starševstvom za istospolne starše, ob upoštevanju najnovejših sodb[2] Sodišča EU; poudarja, da so vsi otroci pred zakonom enaki in da morajo države članice ravnati v otrokovo korist, izboljšati pravno varnost in zmanjšati diskriminacijo otrok istospolnih staršev; opozarja na stališče Parlamenta, v katerem je podprl priznavanje starševstva po vsej EU, ne glede na to, kako je otrok spočet ali rojen ali v kakšni družini živi; poziva Komisijo, naj predstavi prenovljeno strategijo za osebe LGBTIQ, ki bo v celoti obravnavala izzive po vsej Evropi; poziva Komisijo in Svet, naj pravice oseb LGBTIQ uvrstita med presečne prednostne naloge na vseh področjih politike; poziva Komisijo, naj predlaga ustrezne zakonodajne ukrepe, s katerimi bo zagotovila spoštovanje teh načel, pa tudi, naj se opre na postopke za ugotavljanje kršitev proti državam članicam; poziva Komisijo, naj predstavi zakonodajne predloge za boj proti kaznivim dejanjem iz sovraštva in sovražnemu govoru na podlagi spolne identitete, spolnih značilnosti in spolne usmerjenosti;

57. je globoko zaskrbljen zaradi diskriminatornih ukrepov, uvedenih v nekaterih državah članicah pod pretvezo boja proti propagandi LGBTIQ in ideologiji spola, ki prispevajo k zaskrbljujočemu porastu kaznivih dejanj iz sovraštva in sovražnega govora proti osebam LGBTIQ v več državah članicah ter negativno vplivajo na otroke, družine in delavce; pozdravlja mnenje Sodišča Evropske unije z dne 5. junija 2025, da Madžarska s prepovedjo ali omejevanjem dostopa do vsebin LGBTIQ+ krši pravo EU; poudarja, da ti ukrepi negativno vplivajo na svobodo izražanja in zbiranja za skupine LGBTIQ in širše; poudarja, da ti ukrepi spodbujajo diskriminacijo oseb LGBTQI ter so v nasprotju s pravom EU; poziva Komisijo, naj predstavi predlog na ravni EU za obvezno prepoved praks za spreobrnitev spolne usmerjenosti v vseh državah članicah; ugotavlja, da sta Komisija in Agencija Evropske unije za temeljne pravice leta 2024 opazili zaskrbljujoče povečanje števila kaznivih dejanj iz sovraštva in sovražnega govora proti osebam LGBTIQ in drugim manjšinam v več državah članicah, poudarja pomen pravice oseb LGBTIQ do samoodločbe in opozarja države članice, da je v skladu s sodno prakso pravica do samoodločbe temeljna pravica; zato poziva vse

---

1 Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL L 158, 30.4.2004, str. 77, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/38/oj).

2 Sodba Sodišča z dne 5. junija 2018, Relu Adrian Coman in drugi/Inspectoratul General pentru Imigrări in Ministerul Afacerilor Interne, C-673/16, ECLI:EU:C:2018:385.

države članice, ki tega še niso storile, naj zagotovijo, da bodo imele osebe LGBTIQ možnost pravnega priznanja spola;

58. je globoko zaskrbljen zaradi naraščajočega antisemitizma po vsej EU in ga ostro obsoja; je prav tako zelo zaskrbljen zaradi naraščajoče islamofobije in vseh drugih oblik diskriminacije po vsej EU, vključno z nasilnimi dejanji, ustrahovanjem, sovražnim govorom in prikazovanjem sovražnih simbolov na javnih mestih, ter jo odločno obsoja; poziva države članice ter države kandidatke in potencialne države kandidatke, naj zagotovijo, da so pripadniki vseh manjšin enaki pred zakonom; poziva države članice, naj pregledajo zakone in politike, da ne bodo neposredno ali posredno diskriminirale manjšin, ter naj pregledajo pravne določbe in predpise, ki bi lahko bili diskriminatorni; poziva, da si je treba na ravni EU in nacionalni ravni nenehno prizadevati za spremljanje, preprečevanje in kazenski pregon povezanih kaznivih dejanj iz sovraštva ter za zaščito judovskih in muslimanskih skupnosti pred nadlegovanjem ali nasiljem;

59. poudarja, da pomanjkanje odgovornosti nesorazmerno vpliva na manjšinske skupnosti, pošteno politično zastopanje in gospodarske priložnosti; poziva k večji preglednosti javnih postopkov odločanja, da bi zagotovili vključujoče in pravično upravljanje;

60. poziva države članice, naj v celoti izvajajo Direktivo (EU) 2024/1500[1] in Direktivo (EU) 2024/1499[2], ki določata minimalne standarde za organe za enakost; poziva h konkretnim ukrepom, s katerimi bi zagotovili njihovo neodvisnost in poskrbeli, da bodo učinkovito spodbujali enakost;

61. poudarja, da je treba državljane tretjih držav, ki zakonito prebivajo v EU, ne glede na njihovo državljanstvo ali kraj rojstva, na področjih, ki jih določa veljavna zakonodaja, obravnavati nediskriminatorno ter pošteno in enako; poudarja, da imajo državljani tretjih držav ne glede na državljanstvo, kraj rojstva ali status prebivanja pravico, da

---

1 Direktiva (EU) 2024/1500 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o standardih za organe za enakost na področju enakega obravnavanja ter enakih možnosti žensk in moških pri zaposlovanju in poklicu ter o spremembi direktiv 2006/54/ES in 2010/41/EU (UL L, 2024/1500, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1500/oj).

2 Direktiva Sveta (EU) 2024/1499 z dne 7. maja 2024 o standardih za organe za enakost na področju enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost, enakega obravnavanja oseb v zadevah zaposlovanja in poklica ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost, enakega obravnavanja žensk in moških v zadevah socialne varnosti ter pri dostopu do blaga in storitev in oskrbi z njimi ter o spremembi direktiv 2000/43/ES in 2004/113/ES (UL L, 2024/1499, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1499/oj).

zaprosijo za mednarodno zaščito v skladu z mednarodnim pravom in pravom EU, katerega sestavni del je načelo nevračanja; poziva Komisijo, naj podpre države članice pri spoštovanju načela pravne države in temeljnih pravic iz Listine ter pri izvajanju zakonodaje, ki sta jo sprejela sozakonodajalca; poudarja zavezujočo naravo sodb Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice;

62. poziva Komisijo, naj poskrbi, da se na ozemlju EU v celoti spoštujejo prosto gibanje oseb v EU, pravica do prostega prebivanja in združitev družine ter da lahko vsak državljan uživa enake pravice in jih v celoti uveljavlja;

63. poziva Komisijo, naj se v letnemu poročilu o stanju pravne države bolj osredotoči na krepitev boja proti vsem oblikam diskriminacije pri dostopu do pravnega varstva; poziva Komisijo in države članice, naj se borijo proti diskriminaciji na podlagi rase in narodnosti, veroizpovedi ali prepričanja, državljanstva, političnega prepričanja, jezika, invalidnosti, starosti, spola, vključno s spolno identiteto in spolnim izrazom, ter spolne usmerjenosti; poziva Svet, naj doseže dogovor o Direktivi 2008/0140(CNS)[1]; poziva Komisijo, naj v letno poročilo o stanju pravne države vključi nova poglavja o boju proti vsem oblikam sovraštva in diskriminacije, kot je zapisano v členu 21 Listine, in sicer kaznivim dejanjem, usmerjenim proti manjšinskim skupinam in pripadnikom narodnih, etničnih, jezikovnih in verskih manjšin, pa tudi o razmerah civilne družbe v državah članicah; poziva Komisijo, naj od držav članic zahteva, da zbirajo primerljive in zanesljive razčlenjene podatke o enakosti, da bi v celoti ocenili učinek strukturne diskriminacije na pravno državo; poziva Komisijo, naj še enkrat preuči svoje stališče o pobudi za zaščito manjšin Minority SafePack in predlaga zakonodajne pobude za zaščito pravic manjšin in jezikovnih pravic; znova poziva EU, naj pristopi k Okvirni konvenciji za varstvo narodnih manjšin in Evropski listini o regionalnih ali manjšinskih jezikih; poziva, naj se EU in Svet Evrope tesneje povežeta na področju pravic manjšin, tudi glede na širitveni proces;

64. poudarja, da morajo države članice odpraviti razlike v zastopanosti spolov v sodstvu ter drugih ključnih demokratičnih institucijah; priporoča uvedbo usmerjenih ukrepov, da se poveča zastopanost žensk na višjih položajih v sodstvu in javni upravi;

65. poziva države članice, naj v skladu s pariškimi načeli OZN ustanovijo nacionalne ustanove za človekove pravice, zagotovijo njihovo neodvisnost in poskrbijo, da bodo zmožne učinkovito opravljati svoje naloge;

---

[1] Predlog direktive Sveta o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost (COM(2008)0426).

Enotni trg in pravna država

66. opozarja, kako pomembna je pravna država za nemoteno in učinkovito delovanje enotnega trga, ter ponovno poudarja, da so dobro delujoči in neodvisni pravosodni sistemi, učinkoviti protikorupcijski okviri in čvrsto varstvo svobode medijev ključni za ohranjanje lojalne konkurence, vzdrževanje pravne varnosti in spodbujanje zaupanja med gospodarskimi subjekti; poudarja, da neupoštevanje in izogibanje evropskim predpisom povzročata ogromno izkrivljanje konkurence na notranjem trgu; poudarja, da so zanesljive in stabilne strukture pravne države ključni stebri za naložbe in trgovino, ki so bistveni za konkurenčnost in s tem za zmogljivost sistema socialnega varstva in trg dela v EU;

67. poudarja, da je pravilno delovanje enotnega trga odvisno od tega, ali se načelo vzajemnega zaupanja in priznavanja učinkovito uporablja v pravosodnem in upravnem sodelovanju; opozarja, da je to zaupanje mogoče ohraniti le, če se v celoti spoštuje pravna država, kot je priporočila tudi Beneška komisija v svojem seznamu meril za pravno državo; poudarja, da bi bilo treba v primeru sistemskih kršitev opustiti načelo vzajemnega priznavanja;

68. poudarja, da imajo korupcija in šibki pravosodni sistemi negativen gospodarski vpliv na zaupanje vlagateljev in čezmejno sodelovanje; je zaskrbljen, da lahko nacionalne vlade in institucije, ki ne spoštujejo pravne države, omogočijo razcvet protikonkurenčnega ravnanja ali ga celo dejavno spodbujajo zaradi političnih ali gospodarskih koristi, kar bi lahko škodilo gospodarstvu EU in ogrozilo pravičnost notranjega trga;

69. opozarja, da je na področju uporabe Pogodb v skladu z Listino prepovedana vsakršna diskriminacija na podlagi državljanstva ter da so svoboda ustanavljanja, svoboda opravljanja storitev in prosti pretok kapitala temeljne svoboščine enotnega trga; poudarja, da pravila o enakem obravnavanju prepovedujejo odkrito in prikrito diskriminacijo na podlagi državljanstva ali, v primeru podjetja, njegovega sedeža; znova obsoja prijavljene sistemske diskriminatorne, nepregledne in nepoštene prakse proti podjetjem v nekaterih državah članicah;

70. obsoja sistemske diskriminatorne prakse na Madžarskem, vključno z zlorabo sredstev EU v korist političnih zaveznikov, kršitvami pravil EU o konkurenci in koncentracijo podjetij v rokah oligarhov, povezanih z vlado; obžaluje, da je EU sprostila sredstva madžarski vladi kljub pomanjkljivostim, ki so še naprej prisotne na področju neodvisnosti sodstva in protikorupcijskih okvirov; priporoča, da se začasno ustavijo vsa izplačila, dokler ne bodo izpolnjena vsa merila na področju pravne države; poziva Komisijo, naj zagotovi, da bodo sredstva EU dosegla madžarsko prebivalstvo, tudi prek neposrednih

in posrednih mehanizmov financiranja za upravičence, ki so neodvisni od madžarske vlade;

71. poudarja, da je treba obravnavati ekonomsko neenakost in socialno izključenost, ki ogrožata demokratično udeležbo in pravno državo;

72. poziva Komisijo, naj v svoje mehanizme spremljanja jasneje vključi razsežnost enotnega trga v pravni državi, pri čemer naj se bolj osredotoči na enotno in hitro uporabo, izvajanje in izvrševanje obstoječe zakonodaje ter tako poskrbi, da se spoštovanje načel pravne države v državah članicah ne bo ocenjevalo le z demokratičnega in pravosodnega vidika, temveč tudi v smislu gospodarskega učinka na enotni trg in finančno stabilnost; poziva Komisijo, naj v svoje poročilo o stanju pravne države za leto 2025 vključi posebno poglavje o razsežnosti enotnega trga; poziva Komisijo, naj uporabi vsa razpoložljiva pravna orodja za odpravo pomanjkljivosti na področju pravne države, vključno z uvedbo postopkov za ugotavljanje kršitev in pooblastili za izvrševanje konkurenčnega prava, kadar je to potrebno, da bi ohranila delovanje notranjega trga;

Nabor orodij za pravno državo

73. poudarja, da je treba v instrumente financiranja, kot je mehanizem za okrevanje in odpornost, vključiti mejnike v zvezi s pravno državo; obžaluje, da je EU sprostila sredstva madžarski vladi kljub pomanjkljivostim, ki so še naprej prisotne na področju neodvisnosti sodstva in protikorupcijskih okvirov; priporoča, da se začasno ustavijo vsa izplačila, dokler ne bodo izpolnjena vsa merila na področju pravne države; poziva Komisijo, naj zagotovi, da bodo sredstva EU dosegla madžarsko prebivalstvo, tudi prek neposrednih in posrednih mehanizmov financiranja za upravičence, ki so neodvisni od madžarske vlade, hkrati pa naj ohrani polni učinek sprejetih ukrepov;

74. kritizira, da Svet ne nadaljuje odprtih postopkov iz člena 7 PEU, kar zmanjšuje verodostojnost EU pri ohranjanju pravne države; poziva Svet, naj omogoči nadaljnje korake v postopku iz člena 7 PEU v zvezi z Madžarsko, saj ta država nenehno krši neodvisnost sodstva, svobodo medijev in civilne družbe, zato je treba takoj odločno ukrepati; mu priporoča, naj zagotovi, da bodo med tekočimi postopki iz člena 7 vsaj enkrat na predsedstvo potekala zaslišanja in da bodo obravnavane tudi nove okoliščine, ki vplivajo na pravno državo, demokracijo in temeljne pravice; poudarja, da za ugotovitev očitnega tveganja za hujšo kršitev vrednot Unije v skladu s členom 7(1) PEU ni potrebno soglasje v Svetu, ki ravno tako ni potrebno za pripravo konkretnih priporočil za zadevne države članice in določitev rokov za njihovo uresničitev; ponovno poziva Svet, naj to stori, ter poudarja, da bi vsako odlašanje s temi ukrepi pomenilo, da Svet sam krši načelo pravne države; vztraja, da bi moral imeti Parlament

dejavnejšo vlogo v postopkih iz člena 7 PEU, vključno z možnostjo, da Svetu predstavi obrazložene predloge, se udeleži zaslišanj v Svetu in je izčrpno obveščen v vseh fazah postopka;

75. pozdravlja preventivna orodja v naboru orodij za pravno državo, kot so letni cikel pregleda pravne države, pregled stanja na področju pravosodja v EU, evropski semester, sredstva EU za podporo civilni družbi, pravosodnim mrežam in svobodi medijev ter mejniki v zvezi s pravno državo v mehanizmu za okrevanje in odpornost; vztraja, da je treba uvesti tesnejšo povezavo med ugotovitvami iz poročila o stanju pravne države za leto 2024 in dodelitvijo finančne podpore iz proračuna Unije, in sicer v smislu mejnikov, da bodo sredstva EU vezana na izvedbo potrebnih reform; poziva Komisijo, naj še naprej razvija neposredno povezavo med preventivnimi in reaktivnimi instrumenti ter tako hitro in usklajeno začne postopke za ugotavljanje kršitev na podlagi ugotovitev iz letnih poročil o stanju pravne države, določi nadaljnje korake pri uporabi postopka iz člena 7 PEU ter uporabi uredbo o pogojevanju s pravno državo in horizontalne omogočitvene pogoje, povezane z Listino, pa tudi določbe iz finančne uredbe in uredbe o skupnih določbah; poziva Komisijo, naj v letnih poročilih o stanju pravne države, začenši s poročilom za leto 2025, oceni morebitna tveganja, ki jih za proračun Unije predstavljajo pomanjkljive ureditve pravne države, in o njih poroča; poudarja, da morata sprožitev reaktivnih instrumentov in zaključek ustreznih postopkov temeljiti na objektivnem merilu spoštovanja pravne države ter prava EU in mednarodnega prava, kot ga razlagajo mednarodna sodišča;

76. poziva Komisijo, naj v postopkih za ugotavljanje kršitev pred Sodiščem EU sistematično uporablja skrajšane postopke in zahtevke za začasne ukrepe; poziva jo, naj spremeni svojo politiko, kot je opisana v njenem sporočilu o izvrševanju prava EU iz leta 2022[1], da postopkov za ugotavljanje kršitev ne bo uporabljala za „individualne“ primere, saj je ta politika privedla do hudega kratenja pravic državljanov po vsej EU, zlasti kadar njihove vlade ne spoštujejo prava EU ali sodb Sodišča EU, tudi ker večina teh primerov ni individualnih, temveč zadevajo strateška in temeljna vprašanja; prav tako jo poziva, naj vsako leto poroča o uporabi in učinkovitosti orodij proti kršitvam načel pravne države v državah članicah;

77. poudarja, da je potreben še celovitejši nabor orodij, ki bo poleg proračunske razsežnosti zagotavljal spoštovanje vrednot EU v celotnem pravu Unije, vključno s finančnimi instrumenti, da bi preprečili nazadovanje; poziva Komisijo, naj opredeli vrzeli in predstavi ustrezne predloge, s katerimi bi razširili področje uporabe tega nabora orodij; podpira, da se odločneje uporablja uredba o pogojevanju s pravno državo, in sicer s horizontalno pogojenostjo v

---

[1] Sporočilo Komisije z dne 13. oktobra 2022 z naslovom Izvrševanje prava EU za Evropo, ki prinaša rezultate (COM(2022)0518).

programih financiranja EU; vztraja, da bi bilo treba zamrznjena sredstva EU sprostiti šele, ko bodo dokončane omembe vredne reforme in bo v praksi preverljivo doseženo spoštovanje pravne države; poudarja, da sta pri uporabi nabora orodij potrebni doslednost in preglednost, da bi zaščitili vrednote Unije, in sicer brez političnih pomislekov in ob uporabi objektivnih meril za sprožitev reaktivnih instrumentov; poudarja, da bi morala pogojenost veljati tudi za države kandidatke in potencialne države kandidatke; vztraja, da ima Parlament pomembno vlogo pri nadzoru uporabe teh orodij; poziva Komisijo, naj izvaja sistematične revizije razdeljevanja sredstev EU, da bi preprečila nasprotja interesov, politično instrumentalizacijo ali nepregledno dodeljevanje sredstev na nacionalni ravni;

78. vztraja, da je treba v večletnem finančnem okviru uvesti instrument, ki bo temeljil na uspešnosti, da bi sredstva EU bolje uskladili s spoštovanjem vrednot Unije iz člena 2 PEU, kot so demokracija, temeljne pravice in pravna država; poziva, naj prihodnji večletni finančni okvir vključuje zanesljive ukrepe za zaščito pravne države, ki se bodo uporabljali za vsa sredstva EU;

79. je zaskrbljen, da bi lahko začasno ustavitev sredstev EU zlorabili kot politično orožje proti civilni družbi in lokalnim organom; želi spomniti, da uredba o pogojevanju s pravno državo določa, da končni prejemniki ne bi smeli izgubiti dostopa do sredstev EU, če se proti njihovi vladi uvedejo sankcije; poziva k „pametnemu pogojevanju“, da bi lahko zaobšli nacionalne vlade, ki spodkopavajo pravno državo, tako da bi sproščena sredstva EU dodelili neposredno lokalnim in regionalnim organom ter nevladnim organizacijam in podjetjem, ki spoštujejo pravo EU, pa tudi tako, da bi poenostavili prerazporeditev sredstev, namenjenih zadevni državi članici, v druge programe EU; poziva k vzpostavitvi preglednega sistema, s katerim bi lahko lokalni organi zaprosili za sredstva EU, kadar nacionalne vlade blokirajo ali zlorabljajo ta sredstva; poudarja, da je treba dosledno in pregledno uporabljati mehanizme pogojevanja, kot so določeni v instrumentu za predpristopno pomoč ter instrumentu za reforme in rast za Zahodni Balkan;

Sistem zavor in ravnovesij

80. poudarja, da je treba v vseh državah članicah varovati delitev oblasti in stabilen institucionalni okvir; poziva države članice, naj poskrbijo, da bodo vse ustavne ali zakonodajne reforme, ki vplivajo na delitev oblasti, v celoti skladne s temeljnimi vrednotami in pravnimi načeli EU;

81. poziva države članice, naj se vzdržijo pretirane uporabe skrajšanih postopkov, pri katerih se zaobidejo posvetovanja z deležniki in civilno družbo, vključno s parlamentarnim nadzorom, ali izrednih pooblastil, saj negativno vplivajo na stabilnost, kakovost priprave zakonodaje in

demokracijo; poziva države članice, naj po sistematičnem in javnem posvetovanju z različnimi deležniki in svetovalnimi organi vzpostavijo pregledne zakonodajne postopke;

82. spodbuja nacionalne vlade in parlamente, naj objavijo javno dostopne ocene učinka in rezultate posvetovanja za vsak večji zakonodajni predlog;

83. opozarja na priporočilo Beneške komisije, da je treba učinkovito obravnavati pritožbe in ugovore v primeru volilnih nepravilnosti, zlasti v zvezi s kupovanjem glasov, prevelikim številom oddanih glasov in nepravilnim štetjem glasov; opozarja na pomen zakonodaje EU, sprejete na tem področju, in sicer akta o digitalnih storitvah, akta o digitalnih trgih[1], akta o umetni inteligenci[2], Uredbe (EU) 2024/900 o preglednosti in ciljanju v političnem oglaševanju[3] ter evropskega akta o svobodi medijev; poziva Komisijo in države članice, naj v celoti izvajajo te akte in zagotovijo ustrezna javna sredstva za ukrepe v okviru teh aktov;

84. poziva države članice, naj povečajo neodvisnost nacionalnih nadzornih organov, da bi s tem zagotovile vire in nevmešavanje politike; poudarja, da so civilna družba in zagovorniki človekovih pravic pomembni pri spodbujanju odgovornosti in varstvu temeljnih pravic;

85. je zelo zaskrbljen zaradi porasta ekstremizma in škodljivega vpliva, ki ga ima na demokratične norme in pravno državo v več državah članicah; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da ekstremistične skupine dejavno ciljajo na manjšine ter prispevajo k ozračju strahu, diskriminacije in polarizacije; poziva Komisijo, naj v letnem poročilu o stanju pravne države izrecno navede, da so te skupine grožnja demokraciji, človekovim pravicam in temeljnim svoboščinam, vključno z akademsko in medijsko neodvisnostjo; poziva države članice, naj odločno ukrepajo proti njihovem vplivu z zanesljivimi

---

1 Uredba (EU) 2022/1925 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. septembra 2022 o tekmovalnih in pravičnih trgih v digitalnem sektorju ter spremembi direktiv (EU) 2019/1937 in (EU) 2020/1828 (akt o digitalnih trgih) (UL L 265, 12.10.2022, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj).

2 Uredba (EU) 2024/1689 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci in spremembi uredb (ES) št. 300/2008, (EU) št. 167/2013, (EU) št. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 in (EU) 2019/2144 ter direktiv 2014/90/EU, (EU) 2016/797 in (EU) 2020/1828 (Akt o umetni inteligenci) (UL L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

3 Uredba (EU) 2024/900 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. marca 2024 o preglednosti in ciljanju v političnem oglaševanju (UL L, 2024/900, 20.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj).

pravnimi okviri, izobraževanjem, ki spodbuja demokratične vrednote, in podporo organizacijam civilne družbe, ki se borijo proti ekstremizmu; poziva k usklajenemu ukrepanju EU proti tej grožnji, tudi z izobraževanjem, programi socialnega vključevanja in po potrebi pravnimi ukrepi;

86. je zaskrbljen zaradi poročil o primerih, ko vlade držav članic uporabljajo tehnologije za nadzor novinarjev, aktivistov, članov opozicije in uslužbencev institucij EU; opozarja, da mora biti uporaba vohunske programske opreme strogo sorazmerna in potrebna, ter poziva Komisijo, naj brez nepotrebnega odlašanja predstavi načrt ukrepov za preprečevanje zlorabe te opreme, pri čemer naj v celoti izkoristi vsa razpoložljiva zakonodajna sredstva iz Pogodb, kot je priporočil odbor PEGA;

87. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se umetna inteligenca vse pogosteje uporablja za namene nacionalne varnosti ter za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj v EU, pri čemer opozarja na tveganja za temeljne pravice in svoboščine[1]; želi spomniti, da je treba zagotoviti zanesljive zaščitne ukrepe za varstvo podatkov, kadar države članice ali nacionalni organi uporabljajo programsko opremo za nadzor; poziva, naj se izboljša zakonodaja EU za preprečevanje množičnega nadzora in diskriminacije;

88. je zaskrbljen zaradi tujega vmešavanja v državah članicah ter državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah, vključno z manipulacijami v družbenih medijih in dezinformacijami, ki jih širijo sile v Uniji in zunaj nje, da bi manipulirale z javnim mnenjem in izkrivljale demokratično razpravo; poudarja, da so pri boju proti dezinformacijam in zaščiti demokracije pomembni preglednost pri algoritmih platform, neodvisne revizije in zanesljivi mehanizmi za preverjanje dejstev; poziva velike digitalne platforme, naj sodelujejo z nacionalnimi organi za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj, da bi podprle preiskave nezakonitih spletnih dejavnosti; poziva Komisijo in države članice, naj to spremljajo ter hitro začnejo uporabljati akt o digitalnih storitvah in akt o digitalnih trgih, zlasti v zvezi z zelo velikimi spletnimi platformami; poziva Komisijo, naj v steber 3 (pluralizem in svoboda medijev) poročila o stanju pravne države vključi večji nadzor nad dezinformacijami na spletnih platformah;

89. poudarja pomen akademske svobode kot sestavnega dela pravne države in poziva države članice, naj zaščitijo univerze pred političnim vmešavanjem in zagotovijo institucionalno avtonomijo; poziva države članice, naj s kampanjami in pobudami za ozaveščanje ter ukrepi za

---

[1] Europol, *„AI and policing – The benefits and challenges of artificial intelligence for law enforcement“* (Umetna inteligenca in policijsko delo – koristi in izzivi umetne inteligence pri preprečevanju, odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj), Urad za publikacije Evropske unije, 2024.

promoviranje demokratičnih vrednot in načel spodbujajo kulturo pravne države;

90. poziva Komisijo in države članice, naj razmislijo o sodelovanju v procesu, osredotočenem na izboljšanje upravnih postopkov in praks, ki vplivajo na delovanje ključnih demokratičnih procesov ter izvajanje sistema zavor in ravnovesij v skladu z uveljavljenimi skupnimi načeli EU;

Horizontalna priporočila

91. priznava, da je poročilo Komisije o stanju pravne države ključno preventivno orodje za spremljanje stanja pravne države po vsej EU, spodbujanje dialoga med državami članicami in usmerjanje reform na področjih, kot so neodvisnost sodstva, boj proti korupciji, svoboda medijev ter drugi elementi sistema zavor in ravnovesij;

92. priznava, da je poročilo Komisije o stanju pravne države precej celovitejše od prvega tovrstnega poročila iz leta 2020; obžaluje pa, da bistveni elementi iz resolucije Parlamenta iz leta 2016 še niso bili izvedeni in da Komisija ni v celoti upoštevala priporočil, ki jih je Parlament podal v svojih prejšnjih resolucijah; meni, da so ta priporočila še vedno predmetna, in jih ponavlja; poziva, naj se v letno poročilo vključijo pomembni manjkajoči elementi s seznama meril za pravno državo, ki ga uporablja Beneška komisija, kot so preprečevanje zlorabe pooblastil, enakost pred zakonom in nediskriminacija; ponavlja svoje stališče, da bi moralo poročilo zajemati celoten obseg vrednot iz člena 2 PEU, saj jih ni mogoče obravnavati ločeno; poziva Komisijo, naj preuči možnost, da bi se vsa poročila, ki se nanašajo na pravno državo ali temeljne pravice, kot so letna poročila o skladnosti z Listino ali poročilo Agencije za temeljne pravice, objavila ob približno istem času, da bi se omogočila sočasna globalna razprava o teh vprašanjih; vendar obžaluje, da kljub vse večjim grožnjam zaradi dezinformacij, propagande in manipuliranja z informacijami, uperjenih zoper evropsko demokracijo, države članice še ne razmišljajo o podobnem medsebojnem strokovnem pregledu v podporo prizadevanjem Urada OVSE za demokratične institucije in človekove pravice;

93. poziva Komisijo, naj naslednje leto razširi obseg poročila; vztraja, da mora poročilo Komisije o stanju pravne države za leto 2025 zajemati celotno področje uporabe člena 2 PEU in vključevati širše kazalnike, kot so neodvisnost medijev, vloga civilne družbe, temeljne pravice, akademska in umetniška svoboda, enakost spolov, zaščita manjšin in ranljivih skupin, spoštovanje mednarodnega prava, svobodne in poštene volitve ter delovanje demokratičnih institucij, da bi dobili celovitejšo sliko standardov pravne države v EU ter v državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah;

94. poziva Komisijo, naj objavi merila, po katerih v postopku poročanja o stanju pravne države odloča, katere informacije od civilne družbe, mednarodnih organov, nacionalnih oblasti in drugih deležnikov bo uporabila; ponovno poziva Komisijo, naj Agencijo Evropske unije za temeljne pravice pozove k pripravi metodološkega mnenja in izvedbi primerjalne raziskave, da bi dodala podrobnosti na ključnih področjih letnega poročila, saj so temeljne pravice in pravna država neločljivo povezane;

95. spodbuja Komisijo, naj pri ocenjevanju spoštovanja vrednot iz člena 2 PEU uporablja jasnejši jezik in preglednejša pravila za ocenjevanje; ponovno poziva Komisijo, naj jasno razlikuje med sistemskimi in izoliranimi kršitvami pravne države v državah članicah, da bi preprečili, da najhujših kršitev pravne države ne bi jemali resno, ter naj jasno navede, da države članice morda ne bodo več izpolnjevale vseh meril, ki opredeljujejo demokracijo, če bodo v določenem obdobju sistematično, namerno in resno kršile vrednote iz člena 2 PEU; trdi, da bi morala priporočila bolje odražati negativne ugotovitve iz poročila in biti podrobnejša; meni, da bi morala biti ocena, ali so prejšnja priporočila izpolnjena, natančnejša in bolj kvalitativna ter se ne bi smela opirati le na zakonodajne spremembe, temveč tudi na dejanske in neodvisne dokaze o njihovem izvajanju v praksi; poziva Komisijo, naj izvaja obiske na terenu in opravi ocene na podlagi konkretnih in neodvisnih dokazov o izvajanju v praksi;

96. opozarja, da bi se lahko zmanjšal pomen poročila v državah članicah, če spremljanju ne bodo sledile dejanske posledice; poziva, naj se več pozornosti nameni izvajanju priporočil za posamezne države, skupaj s časovnimi okviri in merljivimi merili, po potrebi tudi s sklicevanjem na obstoječa mnenja mednarodnih organov (npr. Beneške komisije Sveta Evrope, posebnih poročevalcev OZN) ali na ustrezne odločbe sodišč (tudi Evropskega sodišča za človekove pravice); poziva Komisijo, naj podrobno opredeli možne posledice v primeru neupoštevanja, med drugim s sklicevanjem na posebne instrumente iz nabora orodij, vključno s proračunskimi orodji in pogojevanjem financiranja; meni, da so pri nekaterih kršitvah vrednot potrebni takojšnji izvršilni ukrepi, pri drugih kršitvah pa je treba takoj uresničiti priporočila; poziva države članice, naj izvajajo priporočila iz prejšnjih poročil, in izreka pohvalo tistim državam članicam, ki jih niso le izvedle, temveč so tudi presegle uveljavljene standarde;

97. ugotavlja, da julijski datum objave letnega poročila o stanju pravne države ne prispeva k zadostni prepoznavnosti in je v nasprotju s predvidenim namenom poročila, da se sproži resnična javna razprava o njegovih ugotovitvah; poziva Komisijo, naj razmisli o drugem datumu objave poročila in si bolj prizadeva, da bodo njegove ugotovitve splošno znane v vseh državah članicah;

98. opozarja, da odločitve, ki jih institucije EU sprejmejo ali jih ne sprejmejo, pogosto vplivajo na stanje pravne države v državah

članicah; kritizira, da status pravne države v institucijah EU ni zajet v poročilu Komisije o stanju pravne države za leto 2024; poziva, naj se v poročilo Komisije o stanju pravne države za leto 2025 doda poglavje o spoštovanju standardov pravne države s strani EU, ki bo temeljilo na mehanizmu neodvisnega pregleda;

99. predlaga celovit medinstitucionalni mehanizem za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice, ki bi zajemal vse vrednote iz člena 2 PEU in vključeval vse institucije EU, države članice in države kandidatke, da bi spodbudili enotnost; poudarja, da je treba poskrbeti, da bosta sestava in delovanje tega organa popolnoma neodvisna in objektivna, hkrati pa njegov mandat prilagoditi posebej za reševanje izzivov na področju pravne države;

100. meni, da je treba izboljšati medinstitucionalni dialog in sodelovanje na ravni EU na področju pravne države; obžaluje, da sta Komisija in Svet doslej zavračala njegovo ponudbo, da bi sklenili medinstitucionalni sporazum o demokraciji, pravni državi in temeljnih pravicah; ponovno potrjuje, da je pripravljen nadaljevati pogovore o tem sporazumu; poziva druge institucije, naj medtem preučijo vsaj možnost nadaljnjega sodelovanja v okviru predlaganega medinstitucionalnega pilotnega projekta o demokraciji, pravni državi in temeljnih pravicah, kar bi pripomoglo k praktični krepitvi zaupanja med institucijami, zlasti z izmenjavo praks spremljanja, dialoga in srečanj; poziva Svet, naj poskrbi za bolj vključujoč dialog o pravni državi ter na svoje seje povabi druge institucije, kot so Beneška komisija, komisar za človekove pravice in predstavniki Parlamenta; meni, da bi moral dialog Sveta o pravni državi postati bolj interaktiven in vključevati sistematično dajanje povratnih informacij; poziva države članice, naj vlagajo v ustrezne priprave na ta dialog; poudarja, da bi večja preglednost okrepila dialog o pravni državi v Uniji, zato poziva Svet, naj predloži podrobne javne sklepe; poziva Svet, naj sodeluje z nacionalnimi parlamenti, da bi okrepili demokratični nadzor nad tem, ali države članice spoštujejo standarde pravne države EU; poudarja, da bi moralo poročilo o stanju pravne države temeljiti na dokazih, biti objektivno ter obravnavati države članice in institucije EU, vključevati pa bi moralo preventivne in popravne ukrepe;

101. poziva države članice, naj poskrbijo, da bodo izredni ukrepi, sprejeti v odziv na krize (kot so pandemije ali varnostne grožnje), predmet rednega parlamentarnega in sodnega nadzora ter da bodo strogo časovno omejeni in sorazmerni;

102. meni, da je treba še izboljšati sodelovanje med EU in mednarodnimi organizacijami, kot so Svet Evrope, OVSE in OZN, pri spodbujanju in varovanju demokracije, pravne države, temeljnih svoboščin in človekovih pravic, vključno s pravicami manjšin;

103. spodbuja države članice, naj razvijejo in izvajajo celovite programe državljanske vzgoje, ki bodo med državljani vseh starosti spodbujali razumevanje demokratičnih institucij, pravne države in temeljnih pravic;

104. obžaluje, da Komisija ne upošteva večkratnih prošenj Parlamenta glede poročil Komisije o stanju pravne države; poziva Komisijo, naj do 31. decembra 2025 izda sporočilo, v katerem bo podrobno navedla, katere zahteve za poročilo o stanju pravne države, ki jih je Parlament sprejel od leta 2021, bo upoštevala, katerih ne in zakaj;

105. pozdravlja, da poročilo Komisije o stanju pravne države po novem obravnava tudi države kandidatke, in sicer Albanijo, Črno goro, Severno Makedonijo in Srbijo, s čimer se še utrjuje, da morajo temeljne vrednote EU spoštovati ne le sedanje države članice, temveč tudi prihodnje članice v pristopnem procesu; poziva, naj se natančno oceni stanje pravne države v vseh državah v pristopnem procesu; spodbuja Komisijo, naj državam pristopnicam poda konkretna priporočila o stanju pravne države in jih uskladi s poročilom o širitvi; pričakuje, da bo Komisija v poročilo o stanju pravne države za leto 2025 vključila vse države kandidatke;

°

° °

106. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, Agenciji Evropske unije za temeljne pravice, Svetu Evrope ter vladam in parlamentom držav članic.